

DÖRT KADIN DÖRT YAŞAM

HERKESİN YOLCULUĞU FARKLI

Kadın İşçi Yayınları - Mor Seri

Dört Kadın Dört Hikâye

Yazan: Bahar Gök

Editörler: Necla Akgökçe, Serap Güre

Son okuma: Sare Öztürk, Seval Öztürk

Birinci Basım: Ekim 2021

Yönetim Yeri: Osmanağa Mah. Osmancık Sok. No: 9 Kat: 4/20
Betül Han Kadıköy-İstanbul

Bu broşürden kaynak göstermek kaydıyla yararlanılabilir.

Friedrich-Ebert-Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği desteği ile yayınlanmıştır.

Kapak - İç Tasarım: Tuna Yıldırım (Clinart Yayıncılık)

Baskı: Radika Matbaa Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
info@radikamatbaa.com

Kadın İşçi Dayanışma Derneği
www.kadinisci.org

ÖNSÖZ

Kadınların evlerde sarf ettiği emeğin maalesef karşılığı yok ama ücretli çalıştıklarında da emeğinin karşılığını aldıklarını söylemek çok zor. Çünkü **'görev ve sorumlulukları'** işleriyle sınırlı değil. 8-12-16 saatlik ücretlendirilmiş çalışma saatlerinin dışında olan zaman diliminde de, **toplumsal dayatmaların** belirlediği iş yükünü omuzlamak zorundalar. Ev işleri ve çocuk bakımı **'asli görevleri'** olarak karşısına çıkıyor. Düzenleme, toplama, temizleme, pişirme, hane halkının yaşamsal ihtiyaçlarıyla ilgilenme, evli, bekar fark etmeksizin süreklileşmiş bir çalışma hali içerisinde kadınlar. Kendi ihtiyaçlarına dönük kullanabilecekleri zamanlardan çoğunlukla feragat ediyorlar ya da belirsiz bir tarihe ertelemek zorunda kalıyorlar. Günün erken saatlerinde başlayan maratonları uyuyana kadar devam ediyor. Vardiyalı çalışan kadınlar için de durum değişmiyor. Vardiya saatlerini evde bakıma ihtiyacı olan hane halkına, alışveriş, günlük ev işleri, çocukların okul hazırlıklarına/ödevlerine, ev işlerine göre ayarlıyorlar.

Bekar ve genç kadınlar için kendisine zaman ayırmak biraz daha olanaklı olmasına rağmen bekar çocuklu kadınlar için rutin değişmiyor. Varsa çocuğuna bakan kişinin, kreşin çalışma saatlerine göre gününü planlamak zorunda kalıyorlar. Bu süreçte işyerinde amirler, yöneticiler tarafından karşılımları çıkarılan engellerle boğuşmak zorunda kalıyorlar. Patronlar, yöneticiler işletme yönetimi anlayışı çerçevesinde kadınların işi, hayatının merkezi olarak ele almasını istiyorlar. **Cinsiyet temelli ayrımcılıklar** ise daha iş görüşmesinde başlıyor.

“Evli ya da nişanlı mısın; ne zaman evleneceksin; neden evlenmiyorsun; eşin çalışacak mısın, eşin çalışmana izin verecek mi; çocuk yapacak mısın; küçük çocuğun var mı; sen çalışırken çocuklara kim bakıyor; vardiyalı çalışırken çocuğun hasta olduğunda ne yaparsın; anne-baba kaç yaşında ya da hastalıkları var mı; senin dışında bakacak kimse var mı; Fazla mesailere sık kalmak sorun olacak mı; neden çocuğun yok, tedavi mi görüyorsun; çocuk yaptığında işten çıkacak mısın; neden boşanıyorsun, boşanma sürecinde mahkemeye gitmek için izin kullanman gerekecek mi; yeniden evlenecek misin; sinir sıkışması, bel boyun fituğun var mı; hem evde hem işyerinde zor olmayacak mı?” vs sorularıyla karşılaşmadım diyen kadın olduğunu sanmıyoruz. Ücretli çalışan kadınlara hanehalkı, eş/dost akraba çevresi de tersinden sorularla ‘asli yükümlülüklerini’ unutturmuyorlar sağ olsunlar. Kısacası kendilerinden bağımsız olarak birçok kişi, kadınların işten arta kalan zamanının pazarlığını ve planlamasını yapmış oluyor farkında olarak ya da olmayarak. Yine sosyal alanlardaki varlığını da bu planlamayı baz alarak sürdürmek zorunda kalıyor kadın işçiler. Beyaz/mavi yaka açısından günümüzde sosyal aktivitelerde daha fazla yer almaya çalışan kadınların sayısında artış olsa da, sosyal etkileşimde buldukları alanlarda da hep bir **zaman sorunu** karşılarına çıkıyor. Sosyal aktiviteler çoğunlukla arkadaşlarıyla evde/dışarıda buluşup gezmek eğlenmek şeklinde oluyor. Vardiyalı çalışan kadınların, gece vardiyası çıkışında 04.00-12.00 vardiyasında kahvaltuya gitmeleri, gündüz vardiyası çıkışında alışveriş yaptıktan sonra çay kahve içmek için kafelerde sohbet etmeleri, bir ay içerisinde belki de birkaç defa sosyal etkileşimde buldukları zamanlar. Bu anlar elbette yine belirli zaman dilimlerine sıkışmak zorunda kendileri açısından. Örneğin, gündüz vardiyasındaki iş çıkışında arkadaşlarıyla dışarıda buluşmak isteyen bir kadın işçi, eğer evliyse bir önceki günden akşam yemeğini pişirmiş olması gerekiyor. O yemeği ısıtıp sofrayı hazırlamak için 16:00’da işten çıkmışsa, en geç 19:00’da evinde olması demek. İki üç saat, ayda birkaç gün. Ya da çocuğu okuldan alması için

Her Şey için onay zorunluluğu

günler öncesinden birini ayarlaması gerekiyor; kreş ya da bakıcılık durumunda ise eşinden veya bir akrabasından önceden yardım talep etmiş olması gerekiyor. Yoksa pek mümkünatı yok buluşmaların, görüşmelerin.

Sadece herhangi bir arkadaşının düğününde, hasta ziyaretinde, bebek görmesinde, doğum gününde, çocuğunun sünnetinde, kendi nişanı/kına gecesi/düğününde, geçirmiş olduğu ciddi bir sağlık sorunu nedeniyle ameliyat olması gerektiğinde değil; vardiyalar ve tarihler konusunda önceden hem çalıştığı işyerinde yaptığı işe göre, vardiyaya göre hem de ev içerisinde günler, aylar öncesinden konuşup **zaman planlaması** yapmak zorunda kalıyorlar. Tüm bunları hesaba katmadan yalnızca kendi ihtiyaçlarını gözeterek karar aldığı takdirde sorumsuz, kaygısız, duyarsız, bencil gibi olumsuzlanan tanımlarla karşılaşması da kadınlar için ‘olağan’ durumlar. Temel insani ihtiyaçlar için dahi onay-izin alma süreçlerinden geçmek zorunda kalıyorlar. Alışılmış rutinlerine demokratik/kültürel/sendikal çalışmaları dahil etmek isteyen kadınlar açısından çok daha zorlu sınavlarla karşılaştıklarını da eklemek lazım. Kendilerine çizilmiş sınırların dışına çıkmaları da bahsettiğimiz ‘görevlerini’ ne kadar ‘başarılı’ yürüttüklerine bakılarak değerlendirmelere maruz bırakılıyorlar. Evi ne kadar düzgün ve tertipli ise, çocukları derslerinde ne kadar başarılı ise, işyerindeki çalışma koşullarına ne kadar uyum sağlamışsa, evli değilse karşı cinsle kurduğu ilişkilerin niteliğine kadar ahlaki sorgulamalardan geçmek zorundalar. Bazı örneklerle bunları açıklamaya çalışalım.

Kadınlar sürekli kontrol ediliyor

Bekâr bir kadının ailesiyle yaşayıp yaşamadığı, eve giriş-çıkış saatleri, ailesiyle olan iletişimi, işyerinde sık rapor kullanıp kullanmadığı, bir sorun karşısındaki tavrı, dinlenme alanlarında çalışma arkadaşlarıyla yaptığı şakalar/kurduğu diyaloglar, başörtülü olup olmaması vb. herhangi bir sendikal çalışma içerisinde yer almaya başladığında daha fazla sorgulanır. Burada da yine bir kabul/onay süreci işletilir. Süreç elbette ‘toplumsal ve ahlaki değerler’ gözetilerek işletilir erkekler tarafından. Hep bir “ama toplum buna hazır değil, yanlış anlaşılırsın, kız olduğun için kendini koruman lazım, erkeklerin arasında ne işin var” gibi cümlelerle makul yaşaması/davranması istenilir kadınlardan. Evli ve çocuklu olan kadınların ise eşine ve çocuğuna zaman ayırması gerektiği gibi bir düşünce yerleşik olduğundan, çalışmalara aktif katılmak konusunda beklenen performansı sergileyemeyeceği ta başından dillendirilir ve sürekli olarak ‘yetersiz’ görülür. Mesela bayram temizliğini bayramın üçüncü gününe bırakmış bir kadının, nedenine bakılmaksızın ‘pasaklı’ olduğu söylenebilir. Pasaklı bir kadının da örgütlü çalışmalar içerisinde düzensiz ve programsız olacağına dair kanı yaygındır. Ya da çocuklarından biri bir dersten yüksek not alamamıştır. İlgili ve yeterli bir anne ‘olamayan’ kadının yine ‘asli’ görevlerini yerine getiremeyişi ‘başarısızlık’ olarak görülür. Sanki hayat bir maratonmuş ve sürekli birincilik kupasını kaldırması gereken kadınmış gibi, erkeğin de asli görevleri olan sorumluluklarını ne kadar yerine getirdiğine bakılmaz ancak başarı erkeğe mal edilir.

Bir işçi kadının bir gününü ele almayı amaçladığımız bu kitapta buna benzer yüzlerce örnek verebiliriz. Çünkü bir kadının bir günü tüm toplumsal dayatmalar, engellemeler, onay/kabul zincirini düşündüğümüzde kendine ait bir gün olmaktan çıkar. Dört kadın işçiye sorduk, işte anlattıkları.

Metal fabrikasında montaj işçisi: "Ev-iş, iş-ev, çok sıkıldım"

41 yaşındayım. 19 yıldır evliyim. İkinci çocuğumu doğurdum bir sene önce. Lise mezunuyum, 16 yıldır bir metal fabrikasında montaj işçisi olarak çalışıyorum.

İlk evlendiğimiz yıllarda eşimin ailesi ile aynı evde yaşıyorduk. Sonra ikinci ve üçüncü katı yaptırıldı. En üst kata biz geçtik ama yine iş işe yaşıyoruz sayılır. Kayınbabam vefat ettikten sonra kayınvaliden ile uyduğumuz zaman ayrılıyoruz. Yeme içme hep birlikte.

Aslında ilk kızım olduğu zamanlarda iyi oluyordu. Çocuğuma bakacak yabancı birini aramak zorunda kalmıyordum. İşten eve geldiğimde hızlıca yemek yapıyordum. Kalabalık olduğumuz için o biraz beni zorluyordu. Vardiyalı çalışırken çok zorluyordu. Ev kalabalık, gündüz uyuyamıyordum ses yüzünden. Kaynanam bakıyordu çocuğa ama evde olduğum zaman benim üstimdeydi her şey.

Ev işlerinde eşim yardımcı oluyor olmasına ama benim gibi yapmıyor ki. Yemek seçmemesi şanslı olduğum bir konu galiba. Sosyal hayatımız neredeyse yok gibi. Çocuğumuz olmadığı dönemlerde daha sosyaldik. Dışarı çıkıyorduk, tatiller yapıyorduk. Çocuktan sonra senede bir, iki kere dışarda dışarda vakit geçiremiyoruz. Şimdi o da vardiyalı çalışıyor. Aynı vardiyada çalışmaya dikkat ediyoruz. Kızımın okuldan geliş saatlerine göre vardiyamızı düzenlemek zorunda kaldık. Yıllardır hafta sonları dışında birbirimize zaman ayıramıyoruz. Hafta sonları da bilindik aile fotoğrafı işte. Yine baş başa değiliz yani. Şimdi de küçük kızım tüm zamanımı alıyor.

İkinci çocuğum olana kadar, arkadaşlarımla dışarda zaman geçirebiliyordum ama ya kızım arıyordu ya kaynanam. Nerede kaldın, ne zaman geleceksin, diye. Çok abartmıyayım ama bazen burnumdan getiriyorlardı. Zaten işyerinde çok seri çalışıyoruz, stresli bir yerde çalışıyorum. Bir de sendikamızın sosyal medya grubundayım. Dışarda bir program yapmasak bile

evdeyken paylaşım yapmak zorundayım hemen her gün. Kızım şimdi ergenlik döneminde olduğu için beni fazla eleştirmeye başladı. Kendisiyle yeteri kadar ilgilenmediğimi, evden haberimin olmadığını falan söylüyor. Güllüp geçiyorum...

Hangi vardiyada çalıştığıma göre uyandığım saat günümün başladığı an oluyor. Hemen çocuğun altına bakıyorum, mamasını hazırlıyorum. Onunla oynarken kahvaltı hazırlıyorum. Çamaşırları katlıyorum, salonu toparlıyorum. O arada kahve keyfimi de yapıyorum tabii. Eşim ya da kaynanam evdeyse çocuğu onlara bırakıp akşam yemeğini yapıyorum. Ne yaparsam diye düşünmek başlı başına bunalım sebebi. Yemek seçmiyorlar ama her gün taze yemek olacak. Bazen kız kardeşimi çağırıyorum rüşvet teklif ederek. Kardeşim gelirse işe gitmeden önce ya da döndükten sonra biraz rahat etmiş oluyorum.

Boyun fıtığı, disk kayması var

Fabrikada yaptığım iş o kadar zor değil. Ama saat başı istenilen sayı çok yüksek. 10 yıldan fazladır boyun fıtığı, belimde disk kayması, kollarımda sinir sıkışması var. Nefes alacak zamanımız olmuyor. Bir de sabit bir şekilde ayakta çalışmak mahvediyor beni. İkinci kızım olduktan sonra çok fazla ağır yaşamaya başladım. Kucak bebeği şimdilik. İşyerinde de sayıları sürekli yükseltiyorlar. Fizik tedavi için rapor kullanmaya başladım artık. Amirim de sıkıştırıp duruyor. Bu kadar rapor alma senin için iyi olmaz diye. Öyle de stres yaşamaya başladım. Süt iznim birkaç gün önce bittiği için fazla mesailere kalmaya başladım. Bir de o şekilde göze batmayayım diye ama daha ne kadar dayanırım bilmiyorum.

Esasında ben sosyal bir insandım. Uzun zamandır ev-iş, iş-ev, sıkılmaya başladım. Pandeminin etkisi var var olmasına da ama istesek de zaman bulamıyorum artık. Beynimde sürekli küçük kızım bugün huysuzlandı mı, uykusunu uyudu mu, bu akşam uyutacak mı beni diye dolanıp duruyor. Servise gidip gelirken 10 dakikadan fazla yürüyorum. Gece vardiyalarında karşıma köpek çıkar diye çok korkuyorum. Yıllardır eşim bırakır alır beni, vardiyalarımızı o şekilde ayarlamıştık. Bu aralar alamadığında onun korkusu da başladı yeniden. Bazen 10 dakikalık mesafe için taksi tutmak zorunda kalıyorum.

Bazen, primimi doldurdum, emekli olayım yaşı bekleyeyim diyorum ama tek maaşla geçinemeyiz, deyip vazgeçiyorum. Sonra yine çalışmak istersem kim iş verecek bu yaşta deyip yine vazgeçiyorum. Her şey bir tarafa kimseye laf anlatamıyorum. Evin var, araban var, hayatınız iyi rahat mı batıyor, diyorlar. Hiçbir şeyi yetiştiremiyorum, ağırlara dayanamıyorum dediğimde, evinde otur diyorlar. Zaten evimdeyim ama niye başka bir şey yapmayayım anlamıyorum.

Folklor kursuna gidiyordum, bırakmak zorunda kaldım. İyi yaaptın artık evinle daha fazla ilgilenilebilirsin diyenler oldu. Sendikanın eğitimi vardı Ankara'da üç günlüküne. Bu sene gitmedim, kızın üç-dört yaşına girsin o zaman gelirsin, acele etme dediler, mesela. Gitmek istesem gene giderdim ama bu sefer de emzikli bebeğini bırakıp gelmiş olacaktım. Bir zamanlar kendine vakit ayırırdım, şimdi öyle bir vakitim yok. Büyük kızımın okulu bittiğinde belki o zaman yine kendimi başka konularda geliştirmek için fırsat yaratabilirim.

Tekstilde sigortasız işçi şimdi kendi işinin sahibi "Midem bulanmıyor artık"

33 yaşındayım, üç yaşında bir kızım var. Boşandım şu anda babamla birlikte yaşıyorum. Açıköğretim Lisesi son sınıflayım.

Yıllardır tekstil atölyelerinde, sigortasız yemiyeci olarak çalıştım. Boşandıktan sonra da tekstilde çalıştım ama çocuğuma bakacak kimseyi bulamayınca evde kendi işimi yapmaya başladım. Usta makineciyim. Üç tane dikiş makinesi aldım taksitle. Bazı markaların kaban, mont, pantolon dikiş işlerini evde yapmaya başladım. Tekstildeki arkadaşlarımdan iki tanesi de işim çok yoğun olduğu zaman gelip yardım ediyorlar. Onlara da ücret veriyorum.

Sigortam yok. Ama boşanmış olduğum için babamın sigortasından faydalanıyorum. Fazla primim yok o yüzden emekli olacağıma dair ümidim de yok. İşimi daha yeni oturtmaya başladım. Daha fazla kazanmaya başladığımda belki sigortamı elden yatırırım.

Kızıma ben bakıyorum, çalışırken yanımda oluyor o da. Bakacak kimse yok. İşim çok yoğun olunca eski kaynanama bırakıyorum. Zaten hafta sonları babası aldığı için cumartesi pazar günleri daha çok çalışıyorum.

Kızım erken kalkıyor, mecburen ben de onunla birlikte ayaklanıyorum. Kahvaltıyı hazırlıyorum, babamı işe gönderiyorum. Sonra kızımla biraz oyun oynuyorum. Onu tekrar yatırıyorum. Bulaşıkları yıkıyorum, oyuncakları, ortalığı filan topluyorum. Sonra dikiş makinesinin başına geçiyorum. Bir süre sonra kızım uyanmış oluyor. Onu yedirip biraz daha oynuyorum. İlgisini benim dışımda bir şeye kaydırdığım zaman kaldığım yerden dikişe devam etmeye çalışıyorum. Ama makine sesini duyduğunda kızım rahat bırakmıyor. Dikiş makinesini oyuncak zannediyor. Kurcalıyor. Bir yerini sıkıştırarak diye sürekli gözüm üstünde, işime sık sık ara veriyorum. Gün içerisinde bana işi getiren adam bitirdiklerimi almak için geliyor. O gittikten sonra saat üç-dört gibi yemek yapmaya başlıyorum. Yeneği erken pişirdiysem çocuk parkına gidiyoruz. Biraz da öyle zaman geçiriyoruz. Akşam on'a kadar devam ediyor koşuşturma ve o saatlerde benim de pilim bitmiş oluyor.

Çayımı demleyip içiyorum

Çok fazla kimseyle görüşemiyorum. Zaten arkadaşlarım çalışmak için bana geliyor. O zaman sohbet ediyoruz. Bazen yetiştiremiyorum, onlar çalışırken ben evi süpürüyorum. Geçen gün bir arkadaşımın doğum günü vardı. Pastasını aldık, evime geldiler. Yedik, içtik, eğlendik. Sonra hep birlikte makine başına geçtik. Kırk yılda bir gidiyoruz tabii ama o da sahil kenarında yemek yiyip geliyoruz işte.

Çalışma saatim belli olmuyor, o yüzden zorlanıyorum. Tekstilde çalışanlar bilir o ortamları. Atölyede, fabrikada çalışmak kadar zorlanmıyorum yine de. Başımda hadi hadi diyen kimse yok. Küfürlü konuşan kimse yok. Makine gürültüsü o kadar yok. Tuvalette gizli gizli sigara içmek zorunda değilim. Çayımı demleyip taze taze içiyorum. Servis bir saatten fazla dolaşıyordu midemiz bulanıyordu. Artık midem bulanmıyor en azından. Kafam rahat.

Babam işte olduğu zamanlarda eve gelip gidene çok bakıyorlar. Yaşadığım mahalle gecekondu mahallesi. Herkes birbirini tanıyor. O yüzden de çok soru soruyorlar. Boşanıp döndükten sonra oldu bu da. Öncesinde de vardı ama bu kadar belli etmiyorlardı. Bir tane yakın komşum var, süreklili beni uyarıyor. Kızın büyümeden seni evlendirelim, diye. Evlenmeyi düşünmediğimi söylüyor. Gençken yoluna bak, sonra geç olur, kızın büyürse yeni babayı kabul etmez, yaşın ilerlerse başka çocuğun da olmaz diye.

Çok fazla zaman ayıracak bir durumum yok zaten. Genellikle evdeyim. Kadınların bilindik bakımlarını ben de yapıyorum zaman zaman. Onun dışında pek bir şey ihtiyacım olmuyor.

Metal fabrikasında operatör: "Hasta birine kimse iş vermez ki..."

36 yaşındayım. İlkokul mezunuyum. 15 yıldır evliyim, üç çocuk annesiyim. Altı yıldır bir metal fabrikasında operatör olarak çalışıyorum.

Üç vardiya çalışıyorum. Her günüm değişiyor. Eşimle vardiyalarımızı çocukların okul saatlerine göre ayarladık yıllardır. Ama evin bütün işlerini tabii ki ben yapıyorum. Evde dört adam, hiçbirinin eli bez tutmaya alışkan değil. Kalkar kalkmaz yemek telaşım başlıyor. Sofrayı kurarken akşama ne pişireyim diye de uğraşıyorum. Çocukların ödevleri, beslenmesi, çantası derken servise koşu koşu yetişiyorum her gün. Çok yorulmamam lazım ama olmuyor ki bir türlü. Her üç ayda bir doktor kontrolüne gittiğimde doktor da diyor bünyen zayıf, kendine biraz daha dikkat et diye.

Lenfoma atlattım, her an yine başlar diye korkuyorum. İki yıl tedavi gördüm. İşe gitmedim o zaman. Sağolsun işyerim idare etti beni, yardımcı oldular. Bir yıldır işe başladım yine.

Şimdi tekrar çalışmak çok zor geliyor. Hâlâ bünyem çok zayıf, başgışıklığım düşük. İşimiz zaten ağırdı ama çalışıyordum. Yeniden başladıktan sonra eskisi gibi değilim. Birkaç makinede birden çalıştırmaya başladılar. Başladıktan sonra da çok rapor kullanmak zorunda kaldığım için galiba beni zorlamaya başladılar. Hani işten kendim çıkayım diye. Normalde benim daha az yorucu işlerde, daha temiz makinelerde çalışmam lazım ama görüyorsun, ellerim yağ içinde. Makine yağı da öyle kolay çıkıyor. Dayanıyorum, sesimi çıkarmıyorum valla. İşten çıkarırlarsa ne yaparım? En küçük çocuğum okula yeni başladı. Bu sene her şey çok pahalı, üç çocuğun okul masrafı 1500 TL'den fazla tuttu. Servisiydi, ek kaynaklardı derken nasıl baş ederiz? Bir maaşla kim geçiniyor ki bu zamanda?

İşyeriyle konuşup ağır olmayan bir iş versinler, diye düşündüm ama konuşamadım. Ya bana istifa et git derlerse... Onlar haklı belki de kimse hasta insanlarla çalışmak istemiyor. Ben işe gitmediğim zaman makine boş kalıyor. Diğer vardiyalardaki insanları benim yerime mesaiye bırakıyorlar. Bunu duydum vardiya amirimden.

Düğüne gittiğimde süsleniyorum

Kadın temsilciye söyledim bir kere. Bunlar beni çıkartmak mı istiyor diye? Sen rahat ol, öyle bir şey olursa biz sana söyleriz, dedi. Daha önce de çok insan çıkarıldı pat diye. Hiçbirimizin garantisi yok. Ama şimdi çıkarsalar, tam iyileştikten sonra çıkarsalar diyorum, yine de. Şimdi çıkarsalar hasta birine kimse iş vermez. Bir de ilkokul mezunuyum, iş bulamam.

Eşim destek oluyor çok yoruluyorsan durma çık, diyor ama çıkamayacağımı o da biliyor. Ben üzülmeiyim diye öyle söylüyor. Bunu söyledikten sonra gözümün içine bakıyor, kara kara düşünüyor. Anlıyorum orada zaten.

Eşim ev işlerini bilmez ki. Küçükütk evlendiğimizde. Bir evin bir oğlu. Evlenene kadar dışarda da çalışmamış hiç. Alışverişi yapıyor, çocukları okula bırakıp alıyor ama o kadar. Kürşehirli adam; ne bilsin ev işini. Ben hastalanınca akıllandı biraz, önceleri onu da yapmıyordu.

Bir düğüne gittiğimizde süsleniyordum önceleri, bunu soruyorsan. Şimdi kıyışkları aldık. Menemen, fasulye kaynatacağım. Sonrası için rahat olacak. Annemlerle, ablamlarla gidip geliyoruz. O zaman güzel geçiyor zaman.

Otomotiv fabrikasında beyaz yakalı işçi: "Saçımı boyatmaya bile vaktim yok"

21 yıldır kurumsal bir otomotiv fabrikasında beyaz yaka olarak çalışıyorum. 19 yıldır evliyim ve iki çocuk annesiyim.

İşimi çok seviyorum ancak giderek daha yoğun tempoda çalışmak zorunda kalıyoruz. Üçüncü fabrikanın açılmasıyla birlikte beni de o fabrikaya aldılar. Henüz bazı bölümler inşaat halinde olduğu için de ayrıca yoğun geçiyor. Fabrikada iş güvenliği, kalite, yeni projeler, üretim sistemi gibi konularda görsel uyarıları ve kontrolleri yapıyorum. Aynı zamanda uyarılara ne kadar riayet edildiğine dair de görev verdiler. İş güvenliği uzmanının işini yapıyorum bir nevi. İş tanınmamız çok değiştiği için artık ben de ne iş yaptığımı anlatamıyorum. Her işi üstleniyorum ama adım beyaz yakalı. Teknik bir tanınmamız bile yok yani.

Dışardan öyle görünüyordur eminim. 07:30-17:00 çalışıyorum ancak yıllardır 17:00'de çıktığımı pek hatırlamıyorum. Haftada en az üç gün 20:00'de servise biniyorum. Eve 21:00'de ulaşmış oluyorum. Cumartesi günleri çoğunlukla işyerindeyim. Evdeyken telefonum susmuyor. Mecbur kalıp işyerine gidiyorum. Gidiyorum ama bizde üretimdekiler gibi fazla mesai ücreti yok.

Eve kendimi zor atıyorum. Beden işçisi olarak çalıştığımızda yorulduğunuzu anlıyorsunuz ama zihniniz berrak. Ben eve gittiğimde odaklanma sorunu yaşıyorum adeta. Bir süre boş boş bakıyorum sanki. Birkaç kez "Eee gününüz nasıl geçti bugün" dediğim için dalga geçiyor evdekiler, annem boyut değiştirmiş yine diye. Oğlum üniversite sınavlarına hazırlanıyor. Kızım ilköğretim dördüncü sınıfta. Eşim çok ilgili bir babadır. Çocuklarla ilgilenme konusunda benden daha fazla emek harcıyor. Ev işlerini de kendince yapıyor elbette. Dış köşe temizlik ve yemek yapmak haricinde. Onun çalışma saatleri belli ve düzenlidir. Çok nadirdir evdeyken işyerinden aranıp çağırılması. İş robotik makineler olduğu için insan odaklı çalışmıyor olması bir avantaj açıkçası.

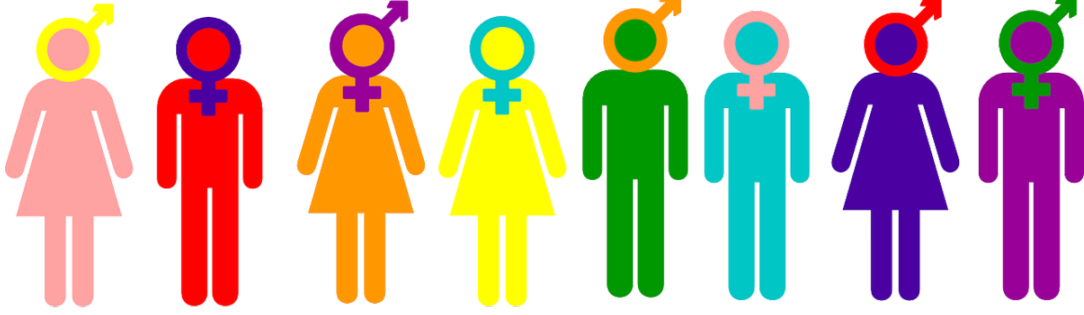
Ağır hiyerarşik ilişkiler

şöyle bir şey yaptık eşimle. Günlere bölüştük. Kahvaltayı hazırlamak için bir gün o erken kalkıyor bir gün de ben. Sonra çocukları uyandırıyoruz. Ben daha erken çıkıyorum. Eşim çocukları okula bırakıyor. İşyerine gittiğimde ilk işim bir kahve içmek oluyor. Kahveyle birlikte bilgisayarın başına geçip dolu olan mail kutumu kontrol edip iş planlamasını yapıyorum. Gecedan itibaren onlarca mail atılmış olduğundan bir saat içerisinde öncelik sıralaması yapmak zorunda kalıyorum. İlgili yöneticime hazırladığım raporunu sunup, rapor üzerine bir görüş birliğine varmaya çalışıyoruz. Genelde görüş birliğine vardığımızda öğlen olmuş oluyor. Hızlıca yemek yedikten sonra üretim alanına geçiyorum. Görselleri, takip formlarını, sayısal verileri kontrol edip aksaklıkların nedenini öğrenmeye çalışıyorum. Arıza duruşları, malzeme sıkıntısı, lojistik gecikmesi gibi sorunları çoğunlukla sisteme kaydetmemiş olurlar. Gün içerisinde bunun tartışmalarını da yürütüyorum. Bu tartışmalar ömrümün yarısını götürüyor benden.

Yıllardır aynı cevaplar. Unutuyoruz, zamanımız olmadı, haberimiz yok. Birinin unuttum, fırsat bulamadım dediği bir iş kesinlikle bana paslanmış demektir. Bunun başka bir açıklaması olamaz. Bu gibi 'aksaklıklar' nedeniyle 17: 00'de paydos dediğim gün sayısı çok az. Gün içerisinde üst düzey yöneticilerle olan toplantılar, tartışmalar gibi şeylere hiç girmeyeyim. Enerjimi vampir gibi emiyor bu ağır hiyerarşik ilişkiler/diyaloglar.

Eve cesedim ulaşmış oluyor tam olarak. Ev halkı yemeğini yemiş oluyor çoğunlukla, çocuklar ders çalışıyor, babaları başında. Ben de hızlıca atıştırıp bulaşıkları makineye atıyorum. Kirli çamaşır sepetini kontrol edip yıkama katlama işlerini hallediyorum. Duşumunu alıyorum derken saat 24:00 oluyor, anlamıyorum bile. Sabah yine 05:30'da ayaktayım.

Kendime ait bir zamanım yok, keşke olsaydı. Yıllık izinlerde tatil yapmak dışında çok fırsatım olmuyor. Tatiller ayrı bir eziyet, ona da girmeyeceğim. Saçlarımı boyatmaya zamanım bile olmuyor. Bazen eşim hatırlatıyor kuafore gitmem gerektiğini. Zaman yaratabildiğim ilk an 48 saat uyumayı planlıyorum. Uykuya hasret yaşıyorum yıllardır.

♀ Kadınışçi

Her yerde her türlü emek hallerimiz için

Destekleyen Kurum

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**